Husmannsplassen Vestrumsholmen på Ekne

Henrik og Jensines liv og levnet

Husmannsplassen Vestrumsholmen med Steinvika i bakgrunnen fra 1963

Vestrumsholmen var en eksisterende husmannsplass under gården Vestrum nordre på Ekne også før mine besteforeldre Henrik og Jensine Jønvik flyttet dit i 1918.

En folketelling fra 1801 viser at det på gården Westrum (før den ble delt i «*nordre*» og «*søndre*») var ikke mindre enn fem «Huusmand med jord». Godt mulig at en av disse husmannsplassene var Vestrumsholmen. Det vi vet er at det var båt- og dampskipsekspedisjon på Vestrumsholmen fra «gammelt atett» og helt frem til 1890-årene, (da Falstadberget overtok som anløpssted på Ekne). Det var ikke noen kai på Vestrumsholmen, slik at det ble rodd ut til større båter med folk og gods.

I en folketellingen fra 1865 bodde på «*Westrumsholmen»* Nils Øvre Jonasen (36 år) som «*Husmd med Jord*», «*hans Kone*» Ingeboranna Ellefsdatter (43 år), «*deres Datter*» Marta Nilsdatter (10 år) alle med fødested Skogn. I tillegg bodde «*hans Fader*» Jonas Hansen (78 år fra «*Ytterøe*n») som «*Fødreaadsmand*» og «*deres Fosterdatter*» Oline Olsdatter (15 år fra «*Lexvigen»*) der.

Husmannsplassen hadde i 1865 en «*Utsæd*» på «*by1/8, ha1/2, po5*» (dvs. det ble sådd 1/8 tønne bygg, ½ tønne havre og satt 5 tønner med poteter). Av husdyr hadde de «*få8, gj2, sv1*» (dvs. 8 sau, 3 geit og 1 gris).

En ny folketelling i 1875 viser at det samme ekteparet bodde på Vestrumsholmen, men nå bare sammen med datteren Anne Marta. Fosterbarnet Oline og Nils sin far Jonas (sannsynlig død?) bor ikke der lenger.

Også i år 1900 bodde Nils Øvre (f. 1829) og Ingeborg Anna (f. 1824) på Vestrumsholmen. De har nå begge tatt etternavnet Westrum. Datteren Anne Marta har nå flyttet hjemmefra (ble gift med en

Nelius Støberg), mens en ny person Oline J. Westrum (f. 1826) nå bor der som «*Privat understøttet samt lidt føderaad*».

I 1910 bor nå Nils Øvre og Ingeborg Anna alene på Vestrumsholmen, og begge har nå tatt etternavnet Vestrumsholmen. Oline bor ikke der lenger. Hva som videre hendte med Nils og Ingeborg kjenner jeg ikke til.

Familien Jønvik i 1912. Fra venstre: Min far Halfdan på fanget til sin far Henrik, videre barna Harald, Ingemar, Signe og mor Jensine med Helga på fanget.

Min bestefar Henrik (døpt Johan Henrik Sivertsen) ble født i 1874 på husmannsplassen Jønvigsvean under gården Jønvig på Ytterøen av foreldrene Sivert Andreas Nicolaissen og Hanna Jørgine Ingebrigtsdatter. Min bestemor Jensine Helene Johansdatter ble født i 1878 i Skogn av foreldrene Johan Larsen og Hansine Oline Hansdatter. De ble gift i Ekne kirke i 1902, og bosatte seg i Gevikstøen som Henriks foreldre overtok som husmannsplass under gården Gevik på Ekne i 1885. Her livnærte de seg av det jorda, husdyr og sjøen kastet av seg. På løpende bånd kom etter hvert barna Signe Haralda, f. 1902, Harald Jørgenius, f. 1903, Nils Ingemar, f. 1906, Jon Halfdan, 1908, Helga Oline, f. 1911, Magnhild Elfrida, f. 1913 og Alvhild, f. 1916.

I 1918 kom så Henrik og Jensine Jønvik flyttende fra Gevikstøen med sine syv barn for å overta Vestrumsholmen som nye husmenn. Det gikk en gangsti, i dagligtale kalt «ola» (uttales med tjukk L), mellom Vestrumsholmen og Gevikstøen, gjennom nordre del av Gevikberget (Kvitingen) som kalles Flatåsen. Denne ble hyppig benyttet som den raskeste veien å gå mellom «*Støa*» og «*Hølmen*» (også her med tjukk L), så også under min oppvekst i Støa. (Støa ble i daglig tale brukt som navn for Gevikstøen, og Vestrumsholmen gikk under navnet Hølmen). Ellers så ble jo «geitbåten» og «færingen» flittig brukt for å frakte folk og gods mellom Støa og Hølmen.

På Vestrumsholmen kom etter hvert to nye barn til verden, Leif, f. 1919 og Ragna, f. 1921. Altså bestod familien nå av mor, far og i alt ni barn. Man bodde jo trangt på den tiden.

Henrik og Jensine på grasvollen foran huset tidlig i 1950-åra

Min bestefar Henrik livnærte familien som fisker i tillegg til det de klarte å få ut av jorda og fjøset. Hva dette bestod av er ikke nærmere beskrevet når mine besteforeldre bodde der. Men det er ikke urimelig å anta at det var noenlunde likt med det som oppsitterne hadde å rutte med i 1865. Da jeg var ung ble det fortalt om alle ro- og seilingsturene Henrik med mannskap hadde blant annet til Lofoten for å fiske. På en av disse turene forliste de også på Nordlandskysten, men ble berget i land sittende opp på kjølen av den veltede båten. Etter hvert som barna vokste opp, drev Henrik sjøen fortrinnsvis sammen med sønnene Ingemar og Leif. Min bestemor Jensine var hjemmeværende og stelte hus og heim for den store barneflokken.

Eldste datter Signe ble i 1922 gift med snekker Ludvik Olsen fra Mosvik, og de bosatte seg etter hvert på Levangerneset. Harald giftet seg i 1933 med Ingrid Vesterheim og de bosatte seg på Ingrids hjemplass Vesterheim på Ekne. Ingemar fortsatte å bo hjemme som ugift, og drev fiske sammen med sin far. Halfdan flyttet etter hvert til Vestrum Nordre som gårdskar for bonden Ole Sandstad. Helga ble i 1933 gift med fisker Olin Hagbart Pettersen fra Sula i Fosna, hvor de også bosatte seg. Magnhild ble gift med Arne Lyeng og flyttet til Drevvatn i Nordland. Alfhild giftet seg på Ekne første gang i 1937 med fisker Benjamin Midtsian fra Sistranda, Frøya. Senere ble hun gift med Jon Jørgensen og bosatte seg på Sula. Leif ble gift med Hansine Johansen og bygget seg hus Steinvika på Vestrumsholmen, og drev fiske sammen med sin far og bror Ingemar. Ragna ble gift med Ole Svebakken og bosatte seg i Klæbu.

Min bestefar Henrik døde hjemme på Vestrumsholmen i 1957, og min bestemor Jensine døde på gamlehjemmet på Levangerneset i 1962. Begge ligger begravet sammen på Gevik kirkegård.

Fra Henriks begravelse i 1957 med næreste familie rundt båra. Fra venstre: barna Signe, Helga, Harald, Halfdan, Henriks bror Johannes, kona Jensine, barna Ingemar, Alfhild, Ragna, Leif? (delvis skult med hatt) og Magnhild? (med skaut). Helt til høyre står Hansine, kona til Leif.

Etter mine besteforeldres død fortsatte Ingemar å bo og drive Vestrumsholmen, i tillegg til fjordfiske sammen med sin bror Leif. En gang på 60-tallet brant uthuset ned i forbindelse med noe bråtebrenning som tok overhånd. De siste årene Ingemar levde fikk han et eget rom i Steinvika, der han bodde sammen med Hansine og Leif til sin død i 1976. Ingemar ligger begravet på Gevik kirkegård.

Siden husmannskontrakten/leieavtalen for Vestrumsholmen gikk ut ved Ingemars bortgang, ble den sist gjenstående stuelåna samt naustet revet og brent. I dag kan man se og finne igjen tuftene i form av noen steinmurer gjemt i gresset på grasvollen. Om ikke lenge har nok naturen igjen tatt tilbake det folk har dyrket og levd av i flere generasjoner. Og slik ender da også denne historien om en husmannsplass og mine forfedre på Vestrumsholmen.

Kilder:

Folketellinger og kirkebøker fra Statsarkivet

Skogn Historie, Markabygda/Ekne, bind VIII fra 1979

Ispedd egen hukommelse